

akademik Radoslav Katičić  
Gornje Prekrižje 51  
10010 Zagreb

Predmet: kulturnopovijesna i potencijalna  
turistička važnost prostora Žrnovnice i  
lokaliteta Gračiće

### Svakomu koga se tiče

Ovime želim upozoriti sve one koji donose odluke oko valorizacije prostora rijeke Žrnovnice, sve od njezinoga vrela, pa do ušća, i primorskoga gorskog bila Peruna da se tu radi o prvorazrednoj vrijednosti za povijest kulture, a već samim time o vrijednosti koja može biti od velike koristi za turizam. Na tom prostoru je, naime, po svjedočanstvu mjesnih imena i povijesnih dokumenata očuvan trag stare vjere iz vremena prije pokrštenja Hrvata. Ovdje mora biti dosta spomenuti samo to da je Perun ime slavenskoga boga gromovnika, a ima i drugih nedvojbenih tragova. Za detaljnije obrazloženje treba posegnuti za knjigom Radoslav Katičić, *Božanski boj*, Zagreb 2008, str. 285-299. Ti tragovi jasno pokazuju da se taj bog tamo poštovao i da se prema tomu radi o području njegova svetišta. Ti tragovi i ta svjedočanstva dokumentirana su jednoga davnog kulturnog sloja što neposredno prethodi hrvatskoj kršćanskoj povijesti koja nas je konačno oblikovala. To je spomenička vrijednost prvoga reda o kojoj valja voditi računa pri svakoj valorizaciji toga prostora. To nisu mogli poništiti niti kamenolomci koji jesu materijalno devastirali Perunovu Petu.

No ti nedvojbeni tragovi dobivaju posebnu dokumentarnu važnost i potencijalnu turističku vrijednost svojom prostornom blizinom gradu Splitu koji svojim spomenicima svjedoči o neposrednom kontinuitetu antičkoga života i kršćanstva na tom zemljištu. Svetište boga Peruna ustrojeno poput onoga arheološki potvrđenog i dobro dokumentiranog kraj Novgoroda u sjevernoj Rusiji, također na gori kraj rijeke, leži na dohled potpuno mediteranskoga ambijenta splitske marine i zidova Dioklecijanove palače, najdojmljivijeg spomenika kontinuiteta antičkoga života koji je bio postao kršćanski. Tako se vide, upravo jednim pogledom obuhvaćaju oba temelja hrvatske opstojnosti: stara vjera i kršćanska antička baština. Sasvim je pak blizu Stobreč, u svoje vrijeme autentični ambijent helenske naseobine. Ne treba mnogo tunačiti koji su turistički potencijali tu upravo ponuđeni

U tom sklopu lokalitet Gračić ima opet posebnu važnost. Svojom crkvenom arhitekturom, nedovoljno istraženom, i potpuno neistraženim antičkim slojevima to nalazište obećava znatno obogaćenje spoznaje o kulturnoj povijesti toga područja. Pri svakoj odluci o njegovoj valorizaciji treba i o tome pazljivo voditi računa.

U Beču, 30. siječnja 2013.

Radoslav Katičić